

En plump i protokollet

av Jan Bellander

När det finns chans att tjäna pengar – i det här fallet på olja – så kan det bli konflikter även mellan goda grannar. För inte så värst många år sedan, femton närmare bestämt, inträffade just det mellan dom goda grannarna Danmark och Sverige. Gränsdragningen i Kattegatt var på tapeten.

Norden är ju ett fredligt hörn på Europas karta. Och Sverige är ju en fredlig nation. Det är snart 200 år sedan vi var invecklade i krig (det var mot Ryssland 1808-1809). Och våldsamma konflikter mellan de fredliga nordiska länderna har ju inte förekommit på – ja hur länge är det egentligen? Freden i Roskilde var 1658; det är över 300 år sedan.

Sverige har under de sista 50 åren haft en tradition att stöda FN – under många av FN:s fredsbevarande instatser har svenskar ingått i styrkorna. Vi svenskar vill väl gärna se oss som ett föredöme för världen när det gäller att stöda världs-samfundet och uppehålla internationell lag och rätt. Och att vi i dag skulle kunna ha konflikter med våra broderfolk i öst eller väst är väl helt otänkbart, eller hur?

Men faktum var att vi hade en ganska inflammerad gränskonflikt med Danmark så sent som 1983. Sedan 1971 hade ju normmännen utvunnit olja ur Ekofisk-fältet i Nordsjön, och det fanns en chans att det skulle kunna finnas olja längre söderut också. Vi skulle kunna få danska och svenska "oljeschejker", inte bara norska! I augusti 1983 placerade då danskarna ut en oljeplattform i södra Kattegatt, något norr om en linje mellan Kullen och den lilla danska ön Hesselö (det streckade området på kartan). Konflikten kom sig av att Sverige

och Danmark hade olika idéer om var gränsen mellan dom två länderna skulle dras i det här området, närmare bestämt hur dom danska öarna Hesselö, Anholt och Läsö i området borde påverka gräns-dragningen.

Sverige ansåg att man vid gränsdragningen bara skulle ta hänsyn till det danska "fastlandet", att danskarna alltså borrade på svenskt område och protesterade. Danskarna ansåg att dom borrade på danskt område och fortsatte.

Till saken hör att Sverige och Sovjetunionen samtidigt hade en motsvarande gränsdispyt i Östersjön. Där förfäktade Sverige att

Gotland, Fårö och Gotska Sandön skulle räknas med när gränsen mot Sovjet bestämdes, medan ryssarna menade att man bara skulle ta hänsyn till det svenska "fastlandet". Finnarna (genom Hufvudstads-bladet, Helsingfors) undrade litet spydigt hur det kom sig att Sverige ville tillämpa olika principer i Kattegatt och i Östersjön.

Havsrättskonventionen var vid den tiden i kraft, och man kan ju tycka att en konflikt av det här slaget mellan två fredliga och demokratiska grannar skulle kunna lösas genom att dras inför FN:s internationella domstol i Haag, ICJ, som både Sverige och Danmark bekant sig till, men icke. Ordkriget trappades upp, och blev (speciellt när man läser det så här i efterhand) snarast löje-väckande. Ingen av dom aktuella statsministrarna (Poul Schlyter respektive Olof Palme) skar några lagrar i den kampen.

Till slut visade det sig att det inte fanns olja i nämnvärda mängder. Konflikten "rann ut i sanden", och lika så gott det. Och 1984 enades slutligen Danmark och Sverige om gränsdragningen i Kattegatt (den heldragna linjen på kartan ovan).

Låt oss snarast glömma den trista historien, den plumpen i protokollet! ■

Källor:

- Dagens Nyheter 1983-08-04
- B J Theutenberg: "Folkrätt och säkerhetspolitik", Norstedts 1986.